

worden vermeld. D66 stelt vast dat het huidige wetsvoorstel ondoorzichtig is voor woningzoekenden.

Binnen de door D66 verlangde wet zouden de sociale huurders en beleggers een totale vrijheid van handelen moeten krijgen. Dat wil zeggen: onder controle van de gemeenteraad zouden de corporaties uitvoering moeten geven aan marktgerichte woningdistributie. Er moeten geen onnodige belemmeringen in de weg worden gelegd bij de uitvoering van de taak die zij ambiëren en die een echte invulling geeft aan hetgeen de staatssecretaris bedoelt met marktgericht denken.

Teneinde de respectievelijke gemeenteraden niet geheel onteugeld te laten, zou een partiële gemeentelijke bijdrage aan de IHS voorkomen dat al te lichtvaardig de goedkope woningvoorraad wordt verkocht en/of gesloopt; een bijdrage aan een mogelijke onbeheersbaarheid van de IHS en gelijktijdig een wat zorgvuldiger conservering van ons nationaal woningbezit. Let wel, voorzitter, het is niet mijn bedoeling de gemeenten op te zadelen met een extra heffing. Ik wil echter wel door middel van die heffing proberen te voorkomen dat gemeenteraden al te lichtvaardig zullen besluiten tot de verkoop van goede goedkope woningen.

De corporaties zouden in een samenwerkingsverband regionaal kunnen opereren. Zij zouden ticket offices kunnen openen voor woningzoekenden, die bij één loket terecht zouden kunnen om als volwaardige burgers klantgericht te woord te worden gestaan en niet meer van het kastje naar de muur te worden gestuurd. Als men van mening is dat het Delftse model misschien voor grote steden te ingewikkeld en te kostbaar is, verwijs ik naar het systeem van ticket offices bij theatervoorstellingen. Aanvankelijk bestonden hiertegen grote bezwaren bij de diverse theaters. Na veel inspanningen is het echter een succesvolle onderneming geworden, zowel voor de theaters als voor de mensen die het theater willen bezoeken. Welnu, in die richting gaan mijn gedachten als het Delftse model te ingewikkeld is voor grote gemeenten.

Voorts zijn wij van mening dat in Helmond niet de victorie begint,

ondanks de uitspraak van de staatssecretaris die daar luid en duidelijk meedeelde dat de woningnood tot het verleden behoort. Ter adstruering: wij dienen rekening te houden met 200.000 extra woningen in 2015 als gevolg van de komst van asielzoekers en vluchtelingen. Bovendien zal het onrechtvaardige gedachtengoed van het kabinet met betrekking tot de vermogenstoets voor bejaarden, ertoe leiden dat veel ouderen hun huizen zullen verkopen om een totale inlevering aan het bejaarden- c.q. verpleeghuis te voorkomen. Vervolgens komen deze mensen bij de corporaties om een woning. Dit geeft een zware extra druk op de woningmarkt. Ter voorkoming van deze situatie zou ik ervoor willen pleiten, nog eens na te denken over de vraag of wij wel juist bezig zijn als wij nu zeggen dat de woningnood voorbij is. Daarnaast vragen wij ons af, ook al is het hier niet direct van toepassing, of het invoeren van de vermogenstoets wel zo'n goede ontwikkeling is, omdat dat in ieder geval ten aanzien van dit onderdeel betekent dat wij een extra druk krijgen op de sociale woningmarkt.

Kortom, ik heb weinig vragen aan de staatssecretaris. Wel heb ik veel opmerkingen gemaakt die voortkomen uit een grote teleurstelling in de wetgeving. Daarbij stel ik vast dat de norm van de samenleving en de norm van de wetgeving steeds verder van elkaar verwijderd raken. Er moet niet alleen over marktgerichtheid worden gepraat; er moet ook binnen een kader inhoud aan worden gegeven. Laat die markt van sociale verhuurders en beleggers enerzijds en woningzoekenden anderzijds op basis van normaal maatschappelijk verkeer met elkaar leven.

De gereedschapskist van de staatssecretaris is nu reeds verouderd. Met zo'n kist zal de volkshuisvesting onbeheersbaar en onbetaalbaar worden. Wij zijn in hoge mate benieuwd hoe de staatssecretaris de scheefheid te lijf wil gaan. Tegelijkertijd vragen wij ons af wat de staatssecretaris denkt te gaan doen met betrekking tot het creëren van regionale woningmarkten.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Huberts-Fokkelman, die haar maidenspeech zal uitspreken.

□

Mevrouw Huberts-Fokkelman (CDA): Mijnheer de voorzitter! Enkele weken geleden werd de zesmiljoenste woning in Nederland opgeleverd. Met gepaste trots werd daar in het bijzijn van Hare Majesteit de Koningin aandacht aan geschonken. Vanaf deze plaats een compliment en een gelukwens aan het adres van de staatssecretaris.

Een dergelijk bericht lezende, zou je als vreemde in Jeruzalem kunnen concluderen dat de woningnood, ontstaan na de Tweede Wereldoorlog, gelenigd is. Als men 6 miljoen vermenigvuldigt met het getal van de gemiddelde woonbezetting, komt men ook ongeveer uit op het huidige aantal inwoners van Nederland. Eindelijk is dan een probleem opgelost dat de politiek, maar zeker ook de gemoederen van de burgers, gedurende bijna veertig jaar heeft beziggehouden. Maar nee, "Oplevering zesmiljoenste woning geeft geen reden tot juichen" luidt een krantekop. En de ingewijden, maar vooral de woningzoekenden op de wachtlijsten, zullen dat beamen. Er heerst helaas nog steeds schaarste, niet zozeer van kwantitatieve aard maar meer een probleem met een kwalitatief accent. Daar zal ik straks meer over zeggen.

Mijnheer de voorzitter! Ik ga eerst even terug in het verleden naar de voorganger van deze wet, die – zij het later gewijzigd – nu nog van kracht is als de Wet doelmatige verdeling van woongelegenheden van 1947. Die wet was, kort gesteld, onder andere nodig om tot een doelmatige bezetting van de toenmalige woningvoorraad te komen. Zij gaf de gemeenten de mogelijkheid om diep in te grijpen in het eigendomsrecht en als gevolg daarvan ook in de door ons heden ten dage zeer gekoesterde privacy. Immer, door het vorderen of toewijzen van gedeelten van woningen was het mogelijk dat twee families bij elkaar in moesten wonen. Ik noem hier maar één facet, maar wel een facet dat bij de behandeling van het wetsvoorstel in deze Kamer vele woorden heeft geveerd. Elke fractiewoordvoerder sprak zijn bezorgdheid daarover uit. Men sprak toen van een "impopulair, maar

noodzakelijk ontwerp". De wet was noodzakelijk, zoals de memorie van antwoord toelichtte: "In verband met de heersende woningnood in een groot aantal gemeenten in ons land is een krachtig ingrijpen noodzakelijk om chaotische toestanden op het gebied van volkshuisvesting te voorkomen, waarvan vooral de economisch zwakkeren het slachtoffer zouden worden." Dat zou nu, het chaotische en krachtig ingrijpen wat afgezwakt, niet misstaan in de toelichting op het voorliggende wetsvoorstel.

Voorts antwoordde minister Beel naar aanleiding van de uitgesproken bezorgdheid aan het adres van de gemeenten: "Of hiervoor speciale richtlijnen nodig zijn, zal de toekomst uitwijzen. Ik meen te mogen verwachten dat inderdaad de colleges van burgemeester en wethouders tact en gevoel voor menselijkheid aan de dag zullen leggen."

Mijnheer de voorzitter! Terug naar 1992. De woningmarkt is veranderd. 4 miljoen woningen, gebouwd na 1947, hebben daarvoor gezorgd. Maar de woningmarkt is nog niet ideaal. Vraag en aanbod zijn nog niet geheel op elkaar afgestemd, al zien wij wel dat de vragersmarkt grotendeels omgezet is in een aanbodsmarkt. Wij moeten constateren dat voor een respectabel aantal personen de beschikbare woningen nog niet goed, doelmatig of passend zijn verdeeld. Ik denk hier dan vooral aan de minder draagkrachtige bevolkingsgroepen en aan diegenen die op specifieke woningen zijn aangewezen, zoals ouderen, gehandicapten en zorgbehoevenden.

Mijn fractie heeft in het voorlopig verslag nadrukkelijk naar het waarom van deze wet gevraagd. Zou het sluiten van overeenkomsten tussen gemeenten en verhuurdersorganisaties niet meer de vrije marktwerking op het terrein van de volkshuisvesting stimuleren? Het antwoord van de staatssecretaris is duidelijk. Wij danken hem overigens voor zijn uitvoerige memorie van antwoord. Met hem zijn wij van mening dat de overheid kan worden aangesproken op een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de woonruimte en dat daarvoor een publiekrechtelijk instrumentarium niet kan worden gemist.

Mijnheer de voorzitter! Zoals ik al

heb aangegeven, staat veel uit de wet van 1947 en van haar toelichting nog recht overeind. Maar aanpassing van deze wet zou leiden tot een zodanige wijziging dat – en ik neem daarbij de argumentatie over in de memorie van toelichting naar aanleiding van de varianten – een geheel nieuw voorstel zou ontstaan. Het voor ons liggende past naar onze mening beter in deze tijd. Het is sedert de indiening in 1982 een lange weg gegaan, maar het blijkt flexibel, gezien de vele veranderingen welke erin zijn aangebracht en welke hun oorsprong vinden in de nota over de volkshuisvesting in de jaren negentig, het handboek voor het beleid van deze bewindsman. Ook bij de behandeling in de Tweede Kamer zijn veel amenderingen aangebracht, hetgeen het wetsvoorstel maakt tot een voorstel, waarin naar de mening van mijn fractie decentralisatie van beleid wordt vastgelegd waarin weinig dwingende regelgeving wordt meegegeven. Denk in dezen aan alle kan-artikelen. Er worden echter voldoende kaders uitgezet, waarbinnen gemeenten, indien blijkt dat regelgeving noodzakelijk is, voor een doelmatige en rechtvaardige verdeling van bepaalde woonruimten hun bevoegdheden kunnen gebruiken. Aanvankelijk leek het wetsvoorstel even impopulair als dat van 1947, gelet ook op de vele negatieve reacties in pers en vakbladen. Zoals het nu voor ons ligt, roept het van de betrokkenen weinig reacties op en heeft het zelfs tot een dankbetuiging binnen de Tweede Kamer geleid voor het uiteindelijk resultaat na de behandeling.

Mijnheer de voorzitter! De gemeenten krijgen in deze wet meer dan voorheen een grote eigen verantwoordelijkheid voor het woonruimteverdelingsbeleid. Mijn fractie heeft reeds haar bezorgdheid uitgesproken dat, nu de mogelijkheid wordt geboden, wellicht veel gemeenten zullen besluiten tot uitgebreide verordeningen en vergunningsstelsels. De staatssecretaris heeft ons hier niet geheel in kunnen geruststellen. Overigens zijn wij met hem van mening dat decentralisatie zonder vertrouwen in een juiste uitvoering op lager niveau, niet kan worden doorgevoerd. In der Beschränkung zeigt sich der Meister en zo zal dat hier ook moeten zijn.

Wij gaan er nu met hem vanuit dat de gemeenten, alle mogelijkheden in overweging nemende en indien de noodzaak is gebleken, tot die mogelijkheden zullen besluiten, welke het minst ingrijpen in of belemmeringen vormen voor het woningmarktgebeuren. De woningbouwverenigingen dienen daartoe onzes inziens grote zelfstandigheid te verkrijgen om te opereren op die woningmarkt. De mogelijkheid, gegeven in artikel 4 tot het sluiten van convenanten tussen gemeenten en woningbouwverenigingen over het te voeren woonruimteverdelingsbeleid, is een adequaat middel. Hieraan is echter wel een voor de desbetreffende huurder kostbare en ingewikkelde beroepsprocedure via klachtencommissie en private rechter verbonden. Maar met de gedachte dat een vrijere marktwerking via verzelfstandiging kan worden bewerkstelligd, wil mijn fractie over dit bezwaar heenstappen.

Ook de consument-huurder zal, wil men spreken van een echte woningmarkt, zijn rol actiever dienen te spelen. Het zogenaamde Delftse model is een voorbeeld voor het stimuleren van het zelf optreden en actie nemen van de aanstaande huurder. Mijn fractie constateert dat veel woningbouwverenigingen, in samenwerking met het bestuur van de gemeenten waar sprake is van lange wachtlijsten, de mogelijkheid onderzoeken tot uitvoering van dit model. Er worden varianten op aangebracht. Het CDA staat volledig achter deze ontwikkelingen, welke voor maatwerk in dezen kunnen zorgen. Wij sluiten ons aan bij de motie aanvaard door de Tweede Kamer, waarbij de staatssecretaris wordt opgeroepen deze "vraaggerichte woonruimteverdeling" te propageren boven het werken met de klassieke wachtlijsten.

Mijnheer de voorzitter! Tot nu toe heeft u kunnen waarnemen, dat mijn fractie positief denkt over het voorliggende wetsvoorstel. Een van de belangrijkste doelstellingen is – nogmaals gesteld, indien de noodzaak daartoe is aangetoond – te komen tot maatregelen, waardoor een scherpere controle op de toewijzing van woningen, onder andere via het zogenaamde passendheids criterium, ertoe zou kunnen leiden dat de goedkopere delen van

Huberts-Fokkelman

de woonruimtevoorraad bij voorrang aan die categorie woningzoekenden wordt toegewezen, die gelet op hun inkomen en maatschappelijke positie in het bijzonder op deze woonruimte zijn aangewezen. Al te zeer blijkt – de cijfers van het onlangs uitgebrachte rapport van het Centraal bureau voor de statistiek en het rapport "Twintig jaar bewoners nieuwe woningen" van het ministerie van VROM liegen er niet om – dat er "scheefheid" is in de bezetting van de goedkope woonruimtevoorraad. Als men daarbij nog in aanmerking neemt dat, ook weer gestaafd door de cijfers van deze rapporten, de doelgroep tot het jaar 2000 en nog ver daarna aanzienlijk zal toenemen, dan is mijn fractie van mening, dat naast hetgeen in het voorliggende wetsvoorstel wordt nagestreefd andersoortige en krachtiger maatregelen dienen te worden getroffen. Een verscherpt toewijzingsbeleid heeft slechts effect vanaf het moment dat het in gebruik wordt genomen, maar is geen oplossing voor het bestaande en in de toekomst sterk groeiende probleem, hetgeen tot gevolg heeft dat de "ideale woningmarkt" nog in geen jaren zal worden bereikt en overheidsbemoeienis zal moeten blijven bestaan.

Wij dringen er bij de staatssecretaris op aan zeer alert de vinger aan de pols te houden. Het aangekondigde wetsvoorstel aangaande aanvullende doorstromingsinstrumenten wachten wij met grote belangstelling af. Maar daarnaast zullen strategische nieuwbouw, renovatie en de bouw van goedkopere koopwoningen gestimuleerd dienen te worden. Mijn fractie is zeer bezorgd over deze ontwikkelingen en vraagt zich af of de staatssecretaris deze bezorgdheid deelt.

Als laatste punt, wat niet direct betrekking heeft op deze wet, maar toch alles met huisvesting te maken heeft, wil ik de brief van 14 juli jongstleden van minister d'Ancona gericht aan de Ziekenfondsraad betreffende de woon-zorghuisvesting en de individuele huursubsidie aan de orde stellen. Mijn fractie is evenals de staatssecretaris en velen in Nederland met ons, zeker de ouderen, van mening dat het mogelijk moet zijn voor ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Daartoe zijn zij in de nota

"Volkshuisvesting in de jaren negentig" en in de toelichting op dit wetsvoorstel als doelgroep aangewezen. Prima. Maar hoe is de inhoud van deze brief te rijmen met de uitgangspunten van een zo-lang-mogelijk-zelfstandig-wonen-beleid. Als wij het goed hebben begrepen, valt op het moment dat bijvoorbeeld een van de partners verzorgings- of verpleegbehoefte wordt, in een huis woont en daarvoor ook thuiszorg verkrijgt, de mogelijkheid weg om aanspraak te maken op individuele huursubsidie, hetgeen ertoe leidt dat men niet meer zelfstandig kan blijven wonen louter en alleen om financiële redenen en zich dient in te schrijven op de toch reeds lange wachtlijsten van verzorgings- of verpleeghuizen; een situatie waarover wij graag het oordeel van de staatssecretaris willen vernemen.

Mijnheer de voorzitter! U zult hebben begrepen, dat met de twee laatste kritische opmerkingen en de reactie van de staatssecretaris daarop de fractie van het CDA zich akkoord verklaart met dit wetsvoorstel.

De voorzitter: Ik wil u graag als eerste feliciteren met deze maiden-speech. U kent het parlement van binnenuit. U was assistent-griffier aan de overzijde. U heeft waarschijnlijk daarom ook verwezen naar de parlementaire geschiedenis, de wet van 1947, bij de behandeling waarvan Beel – ik citeer u, terwijl u Beel weer citeerde – tact en gevoel voor menselijkheid toeschreef aan besturen van andere overheden. In die andere overheden heeft u grote ervaring opgedaan als lid van de gemeenteraad van Oisterwijk, lid van provinciale staten van Noord-Brabant en lid van gedeputeerde staten. Wij hopen van deze ervaringen te kunnen profiteren, evenals van uw gevoel voor tact en menselijkheid. Ik feliciteer u van harte met deze maidenspeech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De heer Talsma (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik begin mijn betoog met een praktische kwestie en een praktische vraag aan de staatssecretaris.

In het wetsvoorstel, in de toelichting en in de discussie erover heb ik een punt dat de laatste tijd steeds meer aandacht krijgt niet gehoord of gezien. Dat is de positie van de illegaal in Nederland verblijvende personen. Er worden de laatste tijd bij de verschillende overheidsinstanties steeds meer kruisverbanden gelegd: de sociale dienst houdt contact met het bevolkingsregister, het bevolkingsregister heeft contacten met de arbeidsbureaus, enzovoort. Voor zover mij bekend, is er op het gebied van de huisvesting (bij het verkrijgen van een woning, bij het verkrijgen van een woonvergunning, bij de toewijzing van een woning en, naar ik begrijp, ook bij het toekennen van een individuele huursubsidie) in het geheel niet in een toets voorzien voor de vraag of iemand legaal of illegaal in Nederland verblijft. Ik zou gaarne willen horen of de staatssecretaris bij dit punt heeft stilgestaan en of hij eventueel, in het licht van de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied, nog met plannen komt. Dat zou dan naar mijn mening ook in deze wet zijn neerslag moeten vinden.

Het zal de staatssecretaris en ook de meeste leden van dit huis niet verwonderen, ook gezien de schriftelijke inbreng van de zijde van de fractie van de VVD, dat wij weinig enthousiast over het onderhavige wetsvoorstel zijn. Mijn geestverwanten aan de overzijde hebben een aantal amendementen ingediend om de werking van de wet te beperken tot waar het naar hun mening noodzakelijk was: tot de sociale huurwoningen en tot huurwoningen beneden de grens van de aftopping – zoals aanvankelijk ook door de staatssecretaris zelf is voorgesteld – en in het geheel niet voor koopwoningen. Dat is allemaal niet door de Tweede Kamer aanvaard. Alleen de fractie van de VVD was daar voor, de regeringspartijen hebben dat niet willen volgen. De staatssecretaris heeft de amendering van de regeringspartijen tot verhoging van de huurgrenzen niet van harte toegejuicht; hij heeft het amendement zelfs ontraden. Toen het amendement echter was aangenomen, heeft hij toch de wet maar laten doorgaan. Ik heb daar begrip voor; het is zijn goed recht. Toch had